

Beleidsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten 2019

Het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Etten-Leur;

gelet op de Erfgoedverordening Etten-Leur 2018;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht;

besluit:

vast te stellen de volgende beleidsregel:

Beleidsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten 2019

Inleiding

De eisen waaraan objecten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de gemeentelijke monumentenstatus zijn vermeld in artikel 5, lid 1 van de Erfgoedverordening Etten-Leur 2018.

Gemeentelijk monument

- a. een monument dat van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of (cultuur)historische waarde of
- b. een archeologisch monument dat van algemeen belang is wegens de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen.

Deze omschrijving is zeer globaal en, om monumenten te kunnen aanwijzen, is dan ook een nadere verfijning wenselijk.

Doelstelling

Het doel van deze beleidsregel is dan ook het vaststellen van een voor iedereen inzichtelijk toetsingskader voor de aanwijzing van gemeentelijke monumenten (artikel 5, lid 1 van de Erfgoedverordening Etten-Leur 2018). Dit is van belang om eventuele aanwijzingen als gemeentelijk monument door het college dan wel verzoeken van belanghebbenden hiertoe te kunnen beoordelen. Het toetsingskader wordt gebruikt bij:

1. het opstellen van de redengevende beschrijving van het voorgedragen object;
2. de advisering over het voorgedragen object door de gemeentelijke monumentencommissie (artikel 8, lid 1 Erfgoedverordening Etten-Leur 2018);
3. het besluit van burgemeester en wethouders over de aanwijzing als gemeentelijk monument.

Selectiecriteria

1. *Architectuur- en kunsthistorische waarde:*
 - a. Het object is een goed voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwtrant;
 - b. Het object is een goed voorbeeld van een functionele en/of typologische ontwikkeling;
 - c. Belang van het object wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;
 - d. Belang van het object wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of monumentale kunst;
 - e. Het object is van belang vanwege een constructiewijze die historisch is overgeleverd of vernieuwend is voor de tijd van ontstaan (pioniersfunctie).

2. *Situationele en ensemble waarde:*
 - a. Betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex;
 - b. Bijzondere, beeldbepalende betekenis van het object voor het aanzien van zijn omgeving;
 - c. Bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek;
 - d. Bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie;
 - e. Bijzondere betekenis van het object wegens de wijze van verkaveling/inrichting/voorzieningen.

3. *Cultuurhistorische waarde:*
 - a. Het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-economische, technische, typologische en/ of geestelijke ontwikkeling;
 - b. Het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een geografische, landschappelijke en/of historisch ruimtelijke ontwikkeling;
 - c. Belang van het object wegens bijzondere herinneringswaarde.

4. *Gaafheid/herkenbaarheid:*
 - a. Het object is van belang vanwege de gaafheid van het exterieur en/of interieur;
 - b. Belang van het object/complex wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid;
 - c. Belang van het object/complex als nog goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke of een belangrijke historische functie;
 - d. Belang van het complex wegens de waardevolle accumulatie van belangwekkende historische bouw- en/of gebruiksfasen;
 - e. Belang van het complex wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van de samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.);
 - f. Belang van het object/complex in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de dorps- of landschappelijke omgeving.

5. *Zeldzaamheid:*

- a. Het object is van belang vanwege zijn zeldzaamheid in architectuur historische, bouwtechnische typologische of functionele opzicht en/of zijn bijzondere ouderdom;
- b. Het object is van uitzonderlijk belang vanwege één of meer van de onder 1 tot en met 4 vermelde kwaliteiten.

Waardering

Voor de uiteindelijke waardering van het object wordt gebruikt gemaakt van een zogenaamde waarderingsmatrix (zie bijlage 1).

Deze matrix maakt een objectieve afweging mogelijk.

De matrix wordt gevuld met de feitelijke waardering van de objecten. De werkwijze met deze matrix is gebaseerd op de hiervoor genoemde selectiecriteria:

1. Architectuur- en kunsthistorische waarde;
2. Situationele en ensemble waarde;
3. Cultuurhistorische waarde;
4. Gaafheid/herkenbaarheid;
5. Zeldzaamheid.

Ieder object wordt op deze categorieën gewaardeerd. Dit wordt gedaan aan de hand van een cijfermatige schaal, variërend tussen 1 en 5 of niet van toepassing. De behaalde scores per object zijn vervolgens vermenigvuldigd met een weegfactor. Deze weegfactor geeft het relatieve belang weer dat het object heeft in de totale waardering.

In de laatste kolom zijn alle scores opgeteld. Op deze wijze kan per object een maximale score van 30 of een minimale score van 6 behaald worden. Met deze cijfermatige waarderingmethode is beoogd om enerzijds alle belangrijke aspecten zo objectief mogelijk te benoemen en anderzijds ook een weging mogelijk te maken tussen soms zeer uiteenlopende waardevolle objecten. Deze rekenmethode heeft als gevolg dat unieke eigenschappen van objecten geen extra waardering kunnen krijgen en geen hogere score oplevert. Dit kan gecompenseerd worden door extra zwaarte toe te kennen aan bepaalde selectiecriteria.

Bij de beoordeling wordt extra aandacht geschonken aan het uiterlijk van de objecten. Dit omdat de gemeente Etten-Leur veel waarde hecht aan de beleving en waardering van de objecten door omwonenden en voorbijgangers. De eigenlijke historische waarde heeft hierdoor een lichtere weegfactor, omdat deze vaak moeilijk herkenbaar is voor mensen zonder voorkennis of niet zichtbaar is vanaf de straat. De huidige uitstraling van de objecten weegt daardoor zwaarder (weegfactor 2) in de beoordeling dan de historische betekenis.

Selectie

De selectie wordt voorbereid door de gemeentelijke monumentencommissie.

Om te komen tot een concreet en hanteerbaar voorstel dient voor de selectie een grenswaarde te worden bepaald. Deze is op basis van ervaring en onderlinge vergelijking vastgesteld op 17,3 punten. Objecten met 17,3 punten en hoger worden dus gekwalificeerd als 'gemeentelijk monument'.

Overigens zijn objecten die gewaardeerd zijn onder de grenswaarde doorgaans nog steeds waardevol en beeldondersteunend. Het gaat vaak om panden die in het verleden

op een reversibele wijze zijn aangepast.

Deze objecten behoren tot de categorie 'cultuurhistorisch waardevolle objecten' en kunnen in het bestemmingsplan en straks in het omgevingsplan als karakteristiek worden bestemd.

Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking de dag na bekendmaking.

Titel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als "Beleidsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten 2019".

Bijlage 1

zeer lage waarde =	1
lage waarde =	2
gemiddelde waarde =	3
hoge waarde =	4
zeer hoge waarde =	5
niet van toepassing =	nvt

I	Architectuur- en kunsthistorische waarde	score
1	het object is een goed voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwtrant	
2	het object is een goed voorbeeld van een functionele en/of typologische ontwikkeling	
3	belang van het object wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp	
4	belang van het object wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of monumentale kunst	
5	het object is van belang vanwege een constructiewijze die historisch is overgeleverd of vernieuwend is voor de tijd van ontstaan (pioniersfunctie)	
Totaal		

weegfactor 1

II	Situationele en ensemble waarde	score
1	Betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex	
2a	Bijzondere, beeldbepalende betekenis van het object voor het aanzien van zijn omgeving	
2b	Bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek	
3a	Bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch-ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie	
3b	Bijzondere betekenis van het object wegens de wijze van verkaveling/inrichting/voorzieningen.	
Totaal		

weegfactor 1

III	Cultuurhistorische waarde	score
1	het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-economische, technische, typologische en/of geestelijke ontwikkeling	
2	het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een geografische, landschappelijke en/of historisch ruimtelijke ontwikkeling	
3	belang van het object wegens bijzondere herinneringswaarde	
Totaal		

weefactor 1

IV	Gaafheid/herkenbaarheid	score
1	het object is van belang vanwege de gaafheid van het ex- en/of interieur	
2	belang van het object/complex wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid	
3	belang van het object/complex als nog goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke of een belangrijke historische functie	
4	Belang van het complex wegens de waardevolle accumulatie van belangwekkende historische bouw- en/of gebruiksfasen	
5	belang van het complex wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van de samen stellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.)	
6	belang van het object/complex in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de dorps- of landschappelijke omgeving	
Totaal		

weefactor 2

V	Zeldzaamheid	score
1	het object is van belang vanwege zijn zeldzaamheid in architectuur historische, bouwtechnische typologische of functionele opzicht en/of zijn bijzondere ouderdom	
2	het object is van uitzonderlijk belang vanwege één of meer van de onder 1 tot en met 4 vermelde kwaliteiten	
Totaal		

weefactor 1

Totale score